
saundaryalaharI

సౌందర్యలహరీ

Document Information

Text title : saundaryalaharI

File name : saundaryalahari.itx

Category : laharI, devii, shankarAchArya, devI

Location : doc_devii

Author : Shankaracharya

Transliterated by : Anshuman Pandey pandey at umich.edu

Proofread by : Sunder Hattangadi sunder at hotmail.com

Latest update : September 3, 1997, March 13, 2022

Send corrections to : sanskrit@cheerful.com

This text is prepared by volunteers and is to be used for personal study and research. The file is not to be copied or reposted without permission, for promotion of any website or individuals or for commercial purpose.

Please help to maintain respect for volunteer spirit.

Please note that proofreading is done using Devanagari version and other language/scripts are generated using **sanscript**.

June 29, 2023

sanskritdocuments.org

సౌందర్యలహరీ

ఆనందలహరీ (౧-౪౦)

శివః శక్త్యా యుక్తో యది భవతి శక్తః ప్రభవతుం
న చేదేవం దేవో న ఖలు కుశలః స్పన్దితుమపి ।
అతస్త్యామారాధ్యాం హరిహరవిరిఞ్చాదిభిరపి
ప్రణస్తుం స్తోతుం వా కథమకృతపుణ్యః ప్రభవతి ॥ ౧ ॥

తనీయాంసం పాంసుం తవ చరణపజ్కేరుహభవం
విరిఞ్చస్పఞ్చన్వన్ విరచయతి లోకానవికలమ్ ।
వహత్యేనం శౌరిః కథమపి సహస్రేణ శిరసాం
హరస్సంక్షుద్వైనం భజతి భసితోద్ధూలనవిధిమ్ ॥ ౨ ॥

అవిద్యానామస్త-స్తిమిర-మిహిరద్వీపనగరీ
జడానాం చైతన్య-స్తబక-మకరస్థ-స్రుతిర్ఘరీ ।
దరిద్రాణాం చింతామణిగుణనికా జన్మజలధౌ
నిమగ్నానాం దంష్ట్రా మురరిపు-వరాహస్య భవతి ॥ ౩ ॥

త్వదన్యః పాణిభ్యామభయవరదో దైవతగణః
త్వమేకా నైవాసి ప్రకటితవరాభీత్యభినయా ।
భయాత్ త్రాతుం దాతుం ఫలమపి చ వాఞ్ఞాసమధికం
శరణ్యే లోకానాం తవ హి చరణావేవ నిపుణౌ ॥ ౪ ॥

హరిస్త్యామారాధ్య ప్రణతజనసౌభాగ్యజననీం
పురా నారీ భూత్వా పురరిపుమపి ఙ్గోభమనయత్ ।
స్మరోఽపి త్వాం నత్వా రతినయనలేహ్యేన వపుషా
మునీనామప్యన్తః ప్రభవతి హి మోహాయ మహతామ్ ॥ ౫ ॥

ధనుః పౌష్పం మౌర్యీ మధుకరమయీ పఞ్చ విశిఖాః
వసన్తః సామన్తో మలయమరుదాయోధనరథః ।
తథాప్యేకః సర్వం హిమగిరిసుతే కామపి కృపామ్

అపాక్షాత్రే లభ్యా జగదీద-మనజ్ఞో విజయతే || ౬ ||

క్వణత్కాఞ్చీదామా కరికలభకుమ్భస్తననతా
పరిక్షీణా మధ్యే పరిణతశరచ్చస్త్రవదనా |

ధనుర్బాణాన్ పాశం సృణీమపి దధానా కరతలైః
పురస్తాదాస్తాం నః పురమథితురాహోపురుషికా || ౭ ||

సుధాసిన్ధోర్మధ్యే సురవిటపివాటిపరివృతే

మణిద్వీపే నీపోపవనవతి చింతామణిగృహే |

శివాకారే మఞ్చో పరమశివపర్యజ్కనిలయాం

భజన్తి త్వాం ధన్యాః కతిచన చిదానన్దలహరీమ్ || ౮ ||

మహీం మూలాధారే కమపి మణిపూరే హుతవహం

స్థితం స్వాధిష్ఠానే హృది మరుతమాకాశముపరి |

మనోఽపి భ్రూమధ్యే సకలమపి భిత్వా కులపథం

సహస్రారే పద్మే సహ రహసి పత్యా విహరసే || ౯ ||

సుధాధారాసారైశ్చరణయుగలాన్తర్విగలితైః

ప్రపఞ్చం సిఞ్చన్తి పునరపి రసామ్నాయమహసః |

అవాప్య స్వాం భూమిం భుజగనిభమధ్యుష్ణవలయం

స్వమాత్మానం కృత్వా స్వపిషి కులకుణ్ణే కుహరిణీ || ౧౦ ||

చతుర్భుః శ్రీకణ్ఠైః శివయువతిభిః పఞ్చభిరపి

ప్రభిన్నాభిః శమ్భోర్నవభిరపి మూలప్రకృతిభిః |

చతుశ్చత్వారింశద్వసుదలకలాశ్రత్రివలయ- (త్రయశ్చత్వారి)

త్రిరేఖాభిః సార్ధం తవ శరణకోణాః పరిణతాః || ౧౧ || (చరణకోణాః, భవనకిణాః)

త్వదీయం సౌందర్యం తుహినగిరికన్యే తులయితుం

కపీన్ద్రాః కల్పన్తే కథమపి విరిఞ్చోప్రభృతయః |

యదాలోకాత్సుక్యాదమరలలనా యాన్తి మనసా

తపోభిర్ద్దృష్టాపామపి గిరిశసాయుజ్యపదవీమ్ || ౧౨ ||

నరం వర్షీయాంసం నయనవిరసం నర్మసు జడం

తవాపాక్షాలోకే పతితమనుధావన్తి శతశః |

గలద్వేణీబన్ధాః కుచకలశవిస్త్రస్సచిచయా

హరాత్ త్రుట్యత్కాఞ్చ్యో విగలితదుకూలా యువతయః || ౧౩ ||

క్షితౌ షట్పంచాశద్ ద్విసమధికపంచాశదుదకే

హుతాశే ద్వాషష్టిశ్చతురధికపంచాశదనిలే ।

దివి ద్విషష్ట్రంశన్మనసి చ చతుషష్టిరితి యే

మయూఖాస్తేషామప్యుపరి తవ పాదామ్బుజయుగమ్ ॥ ౧౪॥

శరణ్యోత్సాన్నశుద్ధాం శశియుతజటాజుటమకుటాం

వరత్రాసత్రాణస్పటికఘటికాపుస్తకకరామ్ ।

సకృన్న త్వా నత్వా కథమివ సతాం సంన్నిదధతే

మధుక్షీరద్రాక్షామధురిమధురీణాః భణితయః ॥ ౧౫॥ var ఫణితయః

కపీన్ద్రాణాం చేతఃకమలవనబాలాతపరుచిం

భజన్తే యే సన్తః కతిచిదరుణామేవ భవతీమ్ ।

విరిక్ష్చప్రేయస్యాస్తరుణతరశ్శృంగారలహరీ-

గభీరాభిర్వాగ్భిర్విదధతి సతాం రజ్జునమమీ ॥ ౧౬॥

సవిత్త్రీభిర్వాచాం శశిమణిశిలాభజ్గరుచిభిః

వశిన్యాద్యాభిస్తాం సహ జనని సంచిన్తయతి యః ।

స కర్తా కావ్యానాం భవతి మహతాం భజ్గరుచిభిః

వచోభిర్వాగ్భేవదనకమలామోదమధురైః ॥ ౧౭॥

తనుచ్ఛాయాభిస్తే తరుణతరణీశ్రీసరణిభిః

దివం సర్వాముర్వీమరుణిమని మగ్నాం స్మరతి యః ।

భవన్త్యస్య త్రస్యద్వనహరిణశాలీననయనాః

సహోర్వశ్యా వశ్యాః కతి కతి న గీర్వాణగణికాః ॥ ౧౮॥

ముఖం బిన్దుం కృత్వా కుచయుగమధస్తస్య తదధో

హారార్ధం ధ్యాయేద్యో హరమహిషి తే మన్మథకలామ్ ।

స సద్యః సంక్షోభం నయతి వనితా ఇత్యతిలఘు

త్రిలోకీమప్యాశు భ్రమయతి రపీన్దుస్తనయుగామ్ ॥ ౧౯॥

కిరన్తీమక్లేభ్యః కిరణనికురమ్భామృతరసం

హృది త్వామాధతే హిమకరశిలామూర్తిమివ యః ।

స సర్పాణాం దర్పం శమయతి శకున్తాధిప ఇవ

జ్వరప్లుష్టాన్ దృష్ట్యా సుఖయతి సుధాధారసిరయా ॥ ౨౦॥

తటిల్లేఖాతస్వీం తపనశశివైశ్వానరమయీం

నిషణ్ణాం షణ్ణామప్యుపరి కమలానాం తవ కలామ్ ।

మహాపద్మాటవ్యాం మృదితమలమాయేన మనసా
మహాన్తః పశ్యంతో దధతి పరమాహ్లాదలహరీమ్ || ౨౦||

భవాని త్వం దాసే మయి వితర దృష్టిం సకరుణా-
మితి స్తోతుం వాఙ్మన్ కథయతి భవాని త్వమితి యః |
తదైవ త్వం తస్మై దిశసి నిజసాయుజ్యపదపీం
ముకున్దబ్రహ్మాన్ద్రస్ఫుటమకుటనీరాజితపదామ్ || ౨౧||

త్వయా హృత్వా వామం వపురపరితృప్తేన మనసా
శరీరార్ధం శమోభరపరమపి శక్యే హృతమభూత్ |
యదేతత్త్వద్రూపం సకలమరుణాభం త్రినయనం
కువాభ్యామానమ్రం కుటిలశశిమాడాలమకుటమ్ || ౨౨||

జగత్సూతే ధాతా హరిరవతి రుద్రః క్షపయతే
తిరస్కుర్వన్నేతత్స్వమపి వపురీశస్త్రిరయతి |
సదాపూర్వః సర్వం తదిదమనుగృహ్లాతి చ శివ-
స్తవాజ్ఞామాలమ్భ్య క్షణచలితయోర్భూలతికయోః || ౨౩||

త్రయాణాం దేవానాం త్రిగుణజనితానాం తవ శివే
భవేత్ పూజా పూజా తవ చరణయోర్యా విరచితా |
తథా హి త్వత్పాదోద్వహనమణిపీఠస్య నికటే
స్థితా హ్యేతే శశ్వన్ముకులితకరోత్తంసమకుటాః || ౨౪||

విరిక్ష్ణోః పఞ్చత్వం వ్రజతి హరిరాప్నోతి విరతిం
వినాశం కీనాశో భజతి ధనదో యాతి నిధనమ్ |
వితస్త్రి మాహేస్త్రి వితతిరపి సంమీలితదృశా
మహాసంహారేఽస్మిన్ విహరతి సతి త్వత్పతిరసౌ || ౨౫||

జపో జల్పః శిల్పం సకలమపి ముద్రావిరచనా
గతిః ప్రాదక్షిణ్యక్రమణమశనాద్యాహుతివిధిః |
ప్రణామస్సంవేశస్సుఖమఖిలమాత్మార్పణదృశా
సపర్యాపర్యాయస్తవ భవతు యన్నే విలసితమ్ || ౨౬||

సుధామప్యాస్వాద్య ప్రతిభయజరామృత్యుహరిణీం
విపద్యన్తే విశ్వే విధిశతమఖాద్యా దివిషదః |
కరాలం యత్క్షేలం కబలితవతః కాలకలనా
న శమోభస్తన్మూలం తవ జనని తాటఙ్కమహిమా || ౨౭||

కీరీటం వైరిఞ్చం పరిహర పురః కైటభభదః
 కఠోరే కోటిరే స్థలసి జహి జమ్భారిముకుటమ్ |
 ప్రణమేష్వేతేషు ప్రసభముపయాతస్య భవనం
 భవస్యాభ్యుత్థానే తవ పరిజనోక్తిర్విజయతే || ౨౯ ||

స్వదేహోద్భూతాభిర్వృణిభిరణిమాద్యాభిరభితో
 నిషేవ్యే నిత్యే త్వామహమితి సదా భావయతి యః |
 కిమాశ్చర్యం తస్య త్రినయనసమృద్ధిం తృణయతో
 మహాసంవర్తాగ్నిర్విరచయతి నీరాజనవిధిమ్ || ౩౦ ||

చతుష్షష్ట్యా తస్త్రైః సకలమతిసంధాయ భువనం
 స్థితస్తత్త్విద్ధిప్రసవపరతస్త్రైః పశుపతిః |
 పునస్తస్విన్నిర్బన్ధాదఖిలపురుషార్చైకఘటనా-
 స్వతస్త్రం తే తస్త్రం ఊతితలమవతీతరదిదమ్ || ౩౧ ||

శివః శక్తిః కామః ఊతిరథ రవిః శీతకీరణః
 స్మరో హంసః శక్రస్తదను చ పరామారహరయః |
 అమీ హృల్లేఖాభిస్త్రిసృభిరవసానేషు ఘటితా
 భజన్తే వర్ణాస్తే తవ జనని నామావయవతామ్ || ౩౨ ||

స్మరం యోనిం లక్ష్మీం త్రితయమిదమాదౌ తవ మనో-
 ర్నిధాయైకే నిత్యే నిరవధిమహాభోగరసికాః |
 భజన్తి త్వాం చిన్తామణిగుననిబద్ధాక్షవలయాః
 శివాగ్నౌ జహ్వాన్తః సురభిఘృతధారాహుతిశక్తైః || ౩౩ ||

శరీరం త్వం శమోఘ్నః శశిమిహిరవక్షోరుహయుగం
 తవత్మానం మన్యే భగవతి నవాత్మానమనఘమ్ |
 అతశ్చేషశ్చేషీత్యయముభయసాధారణతయా
 స్థితః సంబన్ధో వాం సమరసపరానందపరయోః || ౩౪ ||

మనస్తస్వం వ్యోమ త్వం మరుదసి మరుత్సారథిరసి
 త్వమాపస్తస్వం భూమిస్తస్వయి పరిణతాయాం న హి పరమ్ |
 త్వమేవ స్వాత్మానం పరిణమయితుం విశ్వవపుషా
 చిదానన్దాకారం శివయువతి భావేన బిభృషే || ౩౫ ||

తవాజ్ఞాచక్రస్థం తపనశశికోటిద్యుతిధరం

పరం శమ్భుం వందే పరిమిలితపార్శ్వం పరచితా ।

యమారాధ్యన్ భక్త్యా రవిశశిశుచీనామవిషయే

నిరాలోకేఽలోకే నివసతి హి భాలోకభువనే ॥ 3౬ ॥

విశుద్ధో తే శుద్ధస్ఫటికవిశదం వ్యోమజనకం

శివం నేవే దేవీమపి శివసమానవ్యవసితామ్ ।

యయోః కాన్త్యా యాన్త్యాః శశికిరణసారూప్యసరణే-

విధూతాన్తర్ధాన్తా విలసతి చకోరీవ జగతీ ॥ 3౭ ॥

సమున్మీలత్ సంవిత్ కమలమకరనైకరసికం

భజే హంసద్వన్త్వం కిమపి మహతాం మానసచరమ్ ।

యదాలాపాదష్టాదశగుణితవిద్యాపరిణతి-

ర్యదాదత్తే దోషాద్ గుణమఖిలమదభ్యః పయ ఇవ ॥ 3౮ ॥

తవ స్వాధిష్ఠానే హుతవహమధిష్ఠాయ నిరతం

తమిడే సంవర్తం జనని మహతీం తాం చ సమయామ్ ।

యదాలోకే లోకాన్ దహతి మహతి క్రోధకలితే

దయార్ద్రా యా దృష్టిః శిశిరముపచారం రచయతి ॥ 3౯ ॥

తటిత్త్వన్తం శక్త్యా తిమిరపరిపన్థిస్ఫురణయా

స్ఫురన్నానారత్నాభరణపరిణధేన్ద్రధనుషమ్ ।

తవ శ్యామం మేఘం కమపి మణిపూరైకశరణం

నిషేవే వర్షన్తం హరమిహిరతప్తం త్రిభువనమ్ ॥ ౪౦ ॥

తవాధారే మూలే సహ సమయయా లాస్యపరయా

నవాత్మానం మనేః నవరసమహాత్మాణ్ణవనటమ్ ।

ఉభాభ్యామేతాభ్యాముదయవిధిముద్దిశ్య దయయా

సనాథాభ్యాం జజ్ఞే జనకజననీమజ్జగదిదమ్ ॥ ౪౧ ॥

సాన్దర్యలహరీ

గత్రైర్మాణిక్యత్వం గగనమణిభిః సాన్ద్రఘటితం

కీరీటం తే హైమం హిమగిరిసుతే కీర్తయతి యః ।

స నీడేయచ్ఛాయాచ్ఛురణశబలం చన్ద్రశకలం

ధనుః శౌనాసీరం కిమితి న నిబధ్నాతి ధిషణామ్ ॥ ౪౨ ॥

ధునోతు ధ్వాన్తం నస్తులితదలితేస్థీవరవనం
 ఘనస్నిగ్ధశ్లక్షణం చికురనికురుమ్భం తవ శివే ।
 యదీయం సౌరభ్యం సహజముపలబ్ధం సుమనసో
 వసన్త్యస్మిన్ మన్యే వలమథనవాటివిటపినామ్ ॥ ౪౩ ॥
 తనోతు క్షేమం నస్తవ వదనసాన్దర్యలహరీ-
 పరీవాహస్రోతఃసరణిరివ సీమన్తసరణిః ।
 వహస్తి సిన్ధూరం ప్రబలకబరీభారతిమిర-
 ద్విషాం వృన్దైర్బస్థీకృతమివ నవీనార్కకిరణమ్ ॥ ౪౪ ॥
 అరాలైః స్వాభావ్యాదలికలభసశ్రీభిరలక్తైః
 పరీతం తే వక్త్రం పరిహసతి పజ్జేరుహారుచిమ్ ।
 దరస్మేరే యస్మిన్ దశనరుచికిణ్ణాల్కరుచిరే
 సుగన్ధౌ మాద్యన్తి స్మరదహనచక్షుర్మధులిహః ॥ ౪౫ ॥
 లలాటం లావణ్యద్యుతివిమలమాభాతి తవ య-
 ద్ద్వితీయం తన్మన్యే మకుటఘటితం చన్ద్రశకలమ్ ।
 విపర్యాసన్యాసాదుభయమపి సంభూయ చ మిథః
 సుధాలేపన్యూతిః పరిణమతి రాకాహిమకరః ॥ ౪౬ ॥
 భ్రువౌ భుగ్నో కించిద్భువనభయభక్తవ్యసనిని
 త్వదీయే నేత్రాభ్యాం మధుకరరుచిభ్యాం ధృతగుణమ్ ।
 ధనుర్మన్యే సవ్యేతరకరగృహీతం రతిపతేః
 ప్రకోష్ఠే ముష్టా చ స్థగయతి నిగూఢాన్తరముమే ॥ ౪౭ ॥
 అహః సూతే సవ్యం తవ నయనమర్కాత్మకతయా
 త్రియామాం వామం తే సృజతి రజసీనాయకతయా ।
 తృతీయా తే దృష్టిర్దరదలితహేమామ్బుజరుచిః
 సమాధత్తే సంధ్యాం దివసనిశయోరన్తరచరీమ్ ॥ ౪౮ ॥
 విశాలా కల్యాణీ స్ఫుటరుచిరయోధ్యా కువలయైః
 కృపాధారాధారా కిమపి మధురాభోగవతికా ।
 అవస్తి దృష్టిస్తే బహునగరవిస్తారవిజయా
 ధ్రువం తత్తన్నామవ్యవహరణయోగ్యా విజయతే ॥ ౪౯ ॥
 కవీనాం సందర్భస్తబకమకరన్దైకరసికం

కటాక్షవ్యాజ్ఞేపభ్రమరకలభౌ కర్ణయుగలమ్ |
 అముఞ్చున్వౌ దృష్ట్యా తవ నవరసాస్వాదతరలా-
 వసూయాసంసర్గాదలికనయనం కించిదరుణమ్ || ౫౦||

శివే శృఙ్గారార్ద్రా తదితరజనే కుత్సనపరా
 సరోషా గఙ్గాయాం గిరిశచరితే విస్మయవతీ | (గిరిశనయనే)
 హరాహిభ్యో భీతా సరసిరుహసౌభాగ్యజననీ (జయినీ)
 సఖీషు స్మేరా తే మయి జననీ దృష్టిః సకరుణా || ౫౧||

గతే కర్ణాభ్యర్ణం గరుత ఇవ పక్షాణి దధతీ
 పురాం భేత్తుశ్చిత్తప్రశమరసవిద్రావణఫలే |
 ఇమే నేత్రే గోత్రాధరపతికువోత్తంసకలికే
 తవాకర్ణాకృష్టస్మరశరవిలాసం కలయతః || ౫౨||

విభక్తత్రైవర్ణ్యం వ్యతికరితలీలాఞ్జనతయా
 విభాతి త్వన్నేత్రత్రయమిదమీశానదయితే |
 పునః స్తప్తం దేవాన్ ద్రుహిణహరిరుద్రానుపరతాన్
 రజః సత్త్వం బిభ్రత్తమ ఇతి గుణానాం త్రయమివ || ౫౩||

పవిత్రీకర్తుం నః పశుపతిపరాధీనహృదయే
 దయామిత్రైర్నేత్రైరరుణధవలశ్యామరుచిభిః |
 నదః శోణో గఙ్గా తపనతనయేతి ద్రువమముం
 త్రయాణాం తీర్థానాముపనయసి సంభేదమనఘమ్ || ౫౪||

నిమేషోన్మేషాభ్యాం ప్రలయముదయం యాతి జగతీ
 తవేత్యాహుః సన్తో ధరణిధరరాజన్యతనయే |
 త్వదున్మేషాఙ్గాతం జగదిదమశేషం ప్రలయతః
 పరిత్రాతుం శక్యే పరిహృతనిమేషాస్తవ దృశః || ౫౫||

తవాపర్ణే కర్ణేజపనయనపైశున్యచకితా
 నిలీయన్తే తోయే నియతమనిమేషాః శఫరికాః |
 ఇయం చ శ్రీర్బద్ధచ్చదపుటకవాటం కువలయమ్
 జహాతి ప్రత్యూషే నిశి చ విఘటయ్య ప్రవిశతి || ౫౬||

దృశా ద్రాఘియస్యా దరదలితనీలోత్పలరుచా
 దవీయాంసం దీనం స్నపయ కృపయా మామపి శివే |
 అనేనాయం ధన్యో భవతి న చ తే హానిరియతా

వనే వా హర్యే వా సమకరనిపాతో హిమకరః ॥ ౫౭॥

అరాలం తే పాలీయుగలమగరాజన్యతనయే
 న కేషామాధత్తే కుసుమశరకోదణ్ణకుతుకమ్ ।
 తిరశ్చిన్తో యత్ర శ్రవణపథముల్లంఘ్ని విలస-
 న్నపాఙ్గవ్యాసజ్ఞో దిశతి శరసంధానధిషణామ్ ॥ ౫౮॥

స్ఫురదగ్ధణ్ణాభోగప్రతిఫలితతాటజ్కయుగలం
 చతుశ్చక్రం మన్యే తవ ముఖమిదం మన్మథరథమ్ ।
 యమారుహ్య ద్రుహ్యత్యవనిరథమర్కేస్తచరణం
 మహావీరో మారః ప్రమథపతయే సజ్జితవతే ॥ ౫౯॥

సరస్వత్యాః సూక్తీరమృతలహరీకౌశలహరీః
 పిబంత్యాః శర్వాణి శ్రవణచులుకాభ్యామవిరలమ్ ।
 చమత్కారశ్లాఘాచలితశిరసః కుణ్డలగణో
 ర్ముణత్కారైస్తారైః ప్రతివచనమాచష్ట ఇవ తే ॥ ౬౦॥

అసౌ నాసావంశస్తుహినగిరివంశధ్వజపటి
 త్వదీయో నేదీయః ఫలతు ఫలమస్మాకముచితమ్ ।
 వహన్నస్తర్ముక్తాః శిశిరతరనిశ్వాసగలితం
 సమృద్ధ్యా యత్తాసాం బహిరపి చ ముక్తామణిధరః ॥ ౬౧॥

ప్రకృత్యా రక్తాయాస్తవ సుదతి దస్తచ్ఛదరుచేః
 ప్రవక్ష్యే సాదృశ్యం జనయతు ఫలం విద్రుమలతా ।
 న బిమ్బం తద్బిమ్బప్రతిఫలనరాగాదరుణితం
 తులామధ్యారోఢుం కథమివ విలజ్జిత కలయా ॥ ౬౨॥

స్మితజ్యోత్స్నాజాలం తవ వదనచన్ద్రస్య పిబతాం
 చకోరాణామాసీదతిరసతయా చఙ్గుజడిమా ।
 ఆత్మస్తే శీతాంశోరమృతలహరీమమ్లరుచయః
 పిబన్తి స్వచ్ఛన్దం నిశి నిశి భృశం కాఙ్క్షోకధియా ॥ ౬౩॥

అవిశ్రాన్తం పత్యుర్గుణగణకథాప్రేడనజపా
 జపాపుష్పచ్ఛాయా తవ జనని జిహ్వ జయతి సా ।
 యదగ్రాసీనాయాః స్ఫటికదృషదచ్ఛచ్ఛవిమయా
 సరస్వత్యా మూర్తిః పరిణమతి మాణిక్యవపుషా ॥ ౬౪॥

రణే జిత్యా దైత్యానపహృతశిరస్త్వైః కవచిభిర్-

నివృత్తైశ్చణ్డాంశత్రిపురహరనిర్మాల్యవిముఖైః ।

విశాఖేన్ద్రోపేన్ద్రైః శశివిశదకర్పూరశకలా

విలీయస్తే మాతస్తవ వదనతామూర్ఖాలకబలాః ॥ ౬౫ ॥

విపశ్చాస్య గాయస్తీ వివిధమపదానం పశుపతేః

త్వయారభ్యే వక్తుం చలితశిరసా సాధువచనే ।

తదీయైర్మాధుర్యైరపలపితతస్త్రికలరవాం

నిజాం వీణాం వాణీ నిచులయతి చోలేన నిభృతమ్ ॥ ౬౬ ॥

కరాగ్రేణ స్పృష్టం తుహినగిరిణా వత్సలతయా

గిరీశేనోదస్తం ముహురధరపానాకులతయా ।

కరగ్రాహ్యం శమ్భోర్ముఖముకురవృన్తం గిరిసుతే

కథంకారం బ్రూమస్తవ చిబుకమౌపమ్యరహితమ్ ॥ ౬౭ ॥

భుజాశ్లేషాన్ నిత్యం పురదమయితుః కణ్ణకవతీ

తవ గ్రీవా ధత్తే ముఖకమలనాలశ్రియమియమ్ ।

స్వతః శ్వేతా కాలాగురుబహులజమ్బూలమలినా

మృణాలీలాలిత్యమ్ వహతి యదధో హారలతికా ॥ ౬౮ ॥

గలే రేఖాస్త్రిసో గతిగమకగీతైకనిపుణే

వివాహవ్యానద్ధప్రగుణగుణసంఖ్యాప్రతిభువః ।

విరాజస్తే నానావిధమధురరాగాకరభువాం

త్రయాణాం గ్రామాణాం స్థితినియమసీమాన ఇవ తే ॥ ౬౯ ॥

మృణాలీమృద్వీనాం తవ భుజలతానాం చతస్పణాం

చతుర్భుః సౌందర్యం సరసిజభవః స్త్రాతి వదనైః ।

నఖేభ్యః సన్తస్యన్ ప్రథమమథనాదన్తకరిషో-

శ్చతుర్థాం శీర్షాణాం సమమభయహస్తార్పణధియా ॥ ౭౦ ॥

నఖానాముద్దోష్టైర్నవనలినరాగం విహసతాం

కరాణాం తే కాన్తిం కథయ కథయామః కథముమే ।

కయాచిద్వా సామ్యం భజతు కలయా హస్త కమలం

యది క్రీడల్లక్ష్మీచరణతలలాక్షారసఛణమ్ ॥ ౭౧ ॥

సమం దేవి స్కన్ధద్విపవదనపీతం స్తనయుగం

తవేదం నః ఖేదం హరతు సతతం ప్రస్నుతముఖమ్ ।
 యదాలోక్యాశజ్జాకులితహృదయో హాసజనకః
 స్వకుమ్భా హేరమృః పరిమృశతి హస్తేన ఝడితి ॥ ౭౨ ॥

అమూ తే వక్షోజావమృతరసమాణీక్యకుతుపౌ
 న సందేహస్పన్దో నగపతిపతాకే మనసి నః ।
 పిబన్తౌ తౌ యస్మాదవిదితవధూసజ్గరసికౌ
 కుమారావద్యాపి ద్వీరదవదనక్రోచ్చదలనౌ ॥ ౭౩ ॥

వహత్యమ్భ స్తమేభిరమదనుజకుమ్భప్రకృతిభిః
 సమారభ్ణాం ముక్తామణిభిరమలాం హారలతికామ్ ।
 కువాభోగో బిమ్బాధరరుచిభిరన్తః శబలితాం
 ప్రతాపవ్యామిశ్రాం పురదమయితుః కీర్తిమివ తే ॥ ౭౪ ॥

తవ స్తన్యం మన్యే ధరణిధరకన్యే హృదయతః
 పయఃపారావారః పరివహతి సారస్వతమివ ।
 దయావత్యా దత్తం ద్రవిడశిశురాస్వాద్య తవ యత్
 కవీనాం ప్రౌఢానామజని కమనీయః కవయితా ॥ ౭౫ ॥

హరక్రోధజ్వాలావలిభిరవలీఢేన వపుషా
 గభీరే తే నాభీసరసి కృతసజ్గో మనసిజః ।
 సముత్తస్థౌ తస్మాదచలతనయే ధూమలతికా
 జనస్తాం జానీతే తవ జనని రోమావలిరితి ॥ ౭౬ ॥

యదేతత్ కాలిస్థితనుతరతరజ్ఞాకృతి శివే
 కృశే మధ్యే కించిజనని తవ యద్భాతి సుధియామ్ ।
 విమర్దాదన్యోఽన్యం కుచకలశయోరస్తరగతం
 తనూభూతం వ్యోమ ప్రవిశదివ నాభిం కుహరిణీమ్ ॥ ౭౭ ॥

స్థిరో గజ్జావర్తః స్తనముకులరోమావలిలతా-
 కలావాలం కుణ్డం కుసుమశరతేజోహుతభుజః ।
 రతేర్ణీలాగారం కిమపి తవ నాభిర్గిరిసుతే
 బిలద్వారం సిద్ధేర్గిరిశనయనానాం విజయతే ॥ ౭౮ ॥

నిసర్గక్షీణస్య స్తనతటభరేణ క్లమజుషో
 నమస్మూర్తేర్నారీతిలక శనక్తైస్తుట్యత ఇవ ।

చిరం తే మధ్యస్య త్రుటితతటిసీతీరతరుణా
 సమావస్థాస్థేమ్నో భవతు కుశలం శైలతనయే || ౧౯ ||
 కుచౌ సద్యఃస్విద్యత్రటఘటితకూర్పాసభిదురౌ
 కషన్తౌ దోర్మాలే కనకకలశాభౌ కలయతా |
 తవ త్రాతుం భక్తాదలమితి వలగ్నం తనుభువా
 త్రిధా నద్ధం దేవి త్రివలి లవలీవల్లిభిరివ || ౨౦ ||
 గురుత్వం విస్తారం క్షితిధరపతిః పార్వతి నిజా-
 న్నితమ్బాదాచ్ఛిద్య త్వయి హరణరూపేణ నిదధే |
 అతస్తే విస్తీర్ణో గురురయమశేషాం వసుమతీం
 నితమ్బప్రాగ్భారః స్థగయతి లఘుత్వం నయతి చ || ౨౧ ||
 కరీన్ద్రాణాం శుణ్డాన్ కనకకదలీకాణ్డపటలీ-
 ముభాభ్యామూరుభ్యాముభయమపి నిర్జిత్య భవతీ |
 సువృత్తాభ్యాం పత్యుః ప్రణతికరినాభ్యాం గిరిసుతే
 విధిక్ష్యే జానుభ్యాం విబుధకరికుమ్భద్వయమసి || ౨౨ ||
 పరాజేతుం రుద్రం ద్విగుణశరగర్భౌ గిరిసుతే
 నిషక్తో జ్ఞజ్ఞే తే విషమవిశిఖో బాధమకృత |
 యదగ్రే దృశ్యన్తే దశశరఫలాః పాదయుగలీ-
 నఖాగ్రచ్ఛద్మానః సురమకుటశాణైకనిశితాః || ౨౩ ||
 శ్రుతీనాం మూర్ధానో దధతి తవ యౌ శేఖరతయా
 మమాప్యేతౌ మాతః శిరసి దయయా ధేహి చరణౌ |
 యయోః పాద్యం పాథః పశుపతిజటాజుటతటిసీ
 యయోర్దాక్షిణ్యైరరుణహరిచూడామణిరుచిః || ౨౪ ||
 నమోవాకం బ్రూమో నయనరమణీయాయ పదయో-
 స్తవాస్మై ద్వన్ద్వాయ స్ఫుటరుచిరసాలక్తకవతే |
 ఆసూయత్యత్యన్తం యదభిహననాయ స్పృహయతే
 పశూనామీశానః ప్రమదవనకక్లేలితరవే || ౨౫ ||
 మృషా కృత్వా గోత్రస్థలనమథ వైలక్ష్యనమితం
 లలాటే భర్తారం చరణకమలే తాడయతి తే |
 చిరాదన్తఃశల్యం దహనకృతమున్మాలితవతా

తులాకోటిక్వాణైః కిలికిలితమీశానరిపుణా ॥ ౮౬ ॥

హిమానీహస్తవ్యం హిమగిరినివాసైకచతురౌ

నిశాయాం నిద్రాణం నిశి చరమభాగే చ విశదౌ ।

వరం లక్ష్మీపాత్రం శ్రియమతిస్సృజన్తౌ సమయినాం

సరోజం త్వత్పాదౌ జనని జయతశ్చిత్రమిహ కిమ్ ॥ ౮౭ ॥

పదం తే కీర్తినాం ప్రపదమపదం దేవి విపదాం

కథం నీతం సద్భిః కఠినకమఠీకర్పరతులామ్ ।

కథం వా బాహుభ్యాముపయమనకాలే పురభిదా

యదాదాయ న్యస్తం దృషది దయమానేన మనసా ॥ ౮౮ ॥

నఖైర్నాకస్త్రీణాం కరకమలసంకోచశశిభి-

స్తరూణాం దివ్యానాం హసత ఇవ తే చణ్డి చరణౌ ।

ఫలాని స్వఃస్థేభ్యః కిసలయకరాగ్రేణ దదతాం

దరిద్రేభ్యో భద్రాం శ్రియమనిశమహ్నాయ దదతౌ ॥ ౮౯ ॥

దదానే దీనేభ్యః శ్రియమనిశమాశానుసదృశి-

మమన్దం సౌన్దర్యప్రకరమకరన్దమ్ వికిరతి ।

తవాస్మిన్ మన్దారస్తబకసుభగే యాతు చరణే

నిమజ్జన్మజ్జివః కరణచరణః షట్పరణతామ్ ॥ ౯౦ ॥

పదన్యాసక్రీడాపరిచయమివారబ్ధుమనసః

స్థలన్దస్తే ఖేలం భవనకలహంసా న జహతి ।

అతస్తేషాం శిక్షాం సుభగమణిమజ్జీరణిత-

చ్ఛలాదాచక్షాణం చరణకమలం చారుచరితే ॥ ౯౧ ॥

గతాస్తే మజ్జుత్వం ద్రుహిణహరిరుద్రేశ్వరభృతః

శివః స్వచ్ఛచ్ఛాయాఘటితకపటప్రచ్ఛదపటః ।

త్వదీయానాం భాసాం ప్రతిఫలనరాగారుణతయా

శరీరీ శ్శృంగ్గో రస ఇవ దృశాం దోగ్ధి కుతుకమ్ ॥ ౯౨ ॥

అరాలా కేశేషు ప్రకృతిసరలా మన్దహాసితే

శిరీషాభా చిత్రే దృషదుపలశోభా కుచతఠే ।

భృశం తస్వీ మధ్యే పృథురురసిజారోహవిషయే

జగత్ప్రాతుం శమ్భోర్జయతి కరుణా కావిదరుణా ॥ ౯౩ ॥

కలఙ్కః కస్తూరీ రజనికరబిమ్బం జలమయం

కలాభిః కర్పూరైర్మరకతకరణ్ణం నిబిడితమ్ ।

అతస్త్యద్భోగేన ప్రతిదినమిదం రిక్తకుహరం

విధిర్భూయో భూయో నిబిడయతి నూనం తవ కృతే ॥ ౯౪॥

పురారాతేరస్తఃపురమసి తతస్త్యచ్చరణయోః

సపర్యామర్యాదా తరలకరణానామసులభా ।

తథా హ్యేతే నీతాః శతమఖముఖాః సిద్ధిమతులాం

తవ ద్వారోపాన్తస్థితిభిరణిమాద్యాభిరమరాః ॥ ౯౫॥

కలత్రం వైధాత్రం కతికతి భజన్తే న కవయః

శ్రియో దేవ్యాః కో వా న భవతి పతిః కైరపి ధవైః ।

మహాదేవం హిత్యా తవ సతి సతీనామచరమే

కుచాభ్యామాసఙ్గః కురవకతరోరప్యసులభః ॥ ౯౬॥

గిరామాహుర్దేవీం ద్రుహిణగృహిణీమాగమవిదో

హరేః పత్నీం పద్మాం హరసహచరీమద్రితనయామ్ ।

తురీయా కాపి త్వం దురధిగమనిఃసీమమహిమా

మహామాయా విశ్వం భ్రమయసి పరబ్రహ్మమహిషి ॥ ౯౭॥

కదా కాలే మాతః కథయ కలితాలక్తకరసం

పిబేయం విద్యార్థీ తవ చరణనిర్ణేజనజలమ్ ।

ప్రకృత్యా మూకానామపి చ కవితాకారణతయా

కదా ధత్తే వాణీముఖకమలతామూలరసతామ్ ॥ ౯౮॥

సరస్వత్యా లక్ష్మ్యా విధిహరిసపత్నో విహరతే

రతేః పాతివ్రత్యం శిథిలయతి రమ్యేణ వపుషా ।

చిరం జీవన్నేవ ఉపితపశుపాశవ్యతికరః

పరానన్దాభిఖ్యమ్ రసయతి రసం త్వద్భజనవాన్ ॥ ౯౯॥

ప్రదీపజ్వాలాభిర్దీపసకరనీరాజనవిధిః

సుధాసూతేశ్చన్ద్రోపలజలలవైరర్ష్యరచనా ।

స్వకీయైరమ్భోభిః సలిలనిధిసౌహిత్యకరణం

త్వదీయాభిర్వాగ్భిస్తవ జనని వాచాం స్తుతిరియమ్ ॥ ౧౦౦॥

॥ ఇతి శ్రీమత్పురమహాసపరివ్రాజకాచార్యస్య

శ్రీగోవిందభగవత్పూజ్యపాదశిష్యస్య
శ్రీమచ్చక్కరభగవతః కృతౌ సాందర్యలహరీ సమూహార్ణా ॥

॥ ఓం తత్సత్ ॥

(అనుబంధం: Addendum

సమానీతః పద్యాం మణిముకురతామమ్బరమణి-

ర్భయాదాస్యాదన్తఃస్తిమితకీరణశ్రేణీమస్పణః ।

(variations భయాదాస్య స్నిగ్ధస్త్రిత, భయాదాస్యస్యాన్తఃస్త్రిత)

దధాతి త్వద్వక్త్రంప్రతిఫలనమశ్రాన్తవికచం

నిరాతక్మం చన్ద్రాన్నిజహృదయపజ్కేరుహమివ ॥ ౧౦౧॥

సముద్భూతస్థలస్తనభరమురశ్చార్చు హసితం

కటాక్షే కన్దర్పః కతిచన కదమ్బద్యుతి వపుః ।

హరస్య త్వద్భాగ్నిం మనసి జనయన్తి స్య విమలాః

variations జనయామాస మదనో, జనయన్తః సమతులాం, జనయన్తా సువదనే

భవత్యా యే భక్తాః పరిణతిరమీషామియముమే ॥ ౧౦౨॥

నిధే నిత్యస్మేరే నిరవధిగుణే నీతినిపుణే

నిరాఘాతజ్ఞానే నియమపరచిత్తైకనిలయే ।

నియత్యా నిర్ముక్తే నిఖిలనిగమాన్తస్తుతిపదే

నిరాతక్కే నిత్యే నిగమయ మమాపి స్తుతిమిమామ్ ॥ ౧౦౩॥

)

Notes:

The Saundaryalahari, a devotional poem of one hundred hymns, is ascribed to the great teacher Shankaracharya. The poem is divided into two parts; the first part, comprised of verses 1 through 41, is called the Anandalahari, or Wave of Bliss, and verses 42 through 100 comprise the Saundaryalahari, or Wave of Beauty. There are three additional verses, found as verses 101 through 103, which are considered to be interpolations of other scholars, but are included in recensions of the whole work. The hymn, written in the shikhariNI metre, extols in the Anandalahari, the dynamic aspect of Brahman, as Shakti, manifestations for worship, and the modes of internal meditation. The second part, the Saundaryalahari, contains a magnificent exposition of the beauties of the charming form of the Divine Mother.

The exact number of verses of the Saundaryalahari is debated. Some versions give only one hundred verses, while others add three or four more verses to this number. In editing this electronic edition I cross-referenced the verses herein against ten printed editions, compared the texts, and arrived at one hundred and three verses. This number is what the majority of the printed editions have also listed, so this number is what I shall give as well. Thus, this edition contains all verses traditionally given in the Saundaryalahari. The order of the verses also varies according to some editions. Again I compared the order to other editions and the order given herein is the order which the majority of those editions have set the verses in.

Encoded and proofread by: Anshuman Pandey (16 April 1996) pandey at umich.edu

Reproofread by Sunder Hattangadi

saundaryalahari

pdf was typeset on June 29, 2023

Please send corrections to sanskrit@cheerful.com

